

ORIPÄÄN VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA

Toimintakausi 2023–2024

Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistuvia:

	2023–2024
2017 syntyneet	18
2018 syntyneet	10
2019 syntyneet	7
2020 syntyneet	11
2021 syntyneet	9
2022 syntyneet	7
2023 syntyneet	0
	62, joista kaksi pelkässä esiopetuksessa

Henkilökunta:

	2023–2024
Varhaiskasvatuksen päällikkö	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1
Varhaiskasvatuksen esiopettaja	1
Varhaiskasvatuksen opettaja	3
Lastenhoitaja	10,5
Ryhmäavustaja/keittiöhenkilö	2,4
Perhepäivähoitaja	1
Varhaiskasvatuksen kuraattori	

Oripään sivistystoimessa varhaiskasvatusta järjestetään:

- perhepäivähoidossa
- päiväkotikiinteistössä (1-3v.), jossa vuorohoito ja tarvittaessa perhepäivähoidon varahoito
- Ketunpesässä, jossa toimii 3-4v. ryhmä
- Esikoulu Nallenkolossa, jossa myös esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus sekä 5-v. ryhmä

Toimintavuoden alussa varhaiskasvatuksen piirissä on täydentävää varhaiskasvatusta käyttävät esioppilaat mukaan lukien 58 lasta. Arvioiden ja laskelmien mukaan varhaiskasvatuksen käyttö- ja täyttöasteet pysyvät toimintakauden aikana lähellä täysiä ja kasvavat entisestään vuoden 2024 alussa.

Vuorohoitoa järjestetään tarpeen mukaisessa laajuudessa. Vuorohoitosopimuksen yhteydessä perheille tiedotetaan vuoro- ja päivähoitoon käytännön järjestämisen periaatteet ja sen mahdollinen sovittaminen esiopetukseen.

Ryhmäperhepäivähoito toimi keväällä 2023 ja toiminta siirtyi päiväkotikiinteistöön 30.6.2023, 3-4 v. muutettua Ketunpesään.

TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus tarjoaa alle kouluikäiselle lapselle ympäristön, jossa hän saa huolenpitoa, hoitoa, ohjausta ja oppimiskokemuksia. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää vanhempien ensisijaista kasvatustehtävää ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Toiminta lähtee lapsen tarpeista ja osallisuudesta oman arkinsa tärkeisiin asioihin. Pedagoginen toiminta muodostuu suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon monipuolisesta kokonaisuudesta. Ryhmissä toimitaan yhteistyössä vanhempien, eri yhteistyötahojen ja verkostojen kanssa. Perheiden kotikasvatusta tuetaan kunkin lapsen varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelman mukaisesti. Toimintaa ohjaavat ja velvoittavat valtakunnalliset ja paikalliset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat sekä varhaiskasvatustalaki 540/2018. Myös uusi Oripään tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma, joka otettiin käyttöön 1.8.2023 on toimintaamme ohjaava asiakirja.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämisessä tehtävät käytännön ratkaisut tulee voida perustella pedagogisesti varhaiskasvatustalaki ja -asetusta noudattaen.

Esiopetus on yksivuotista ja velvoittavaa. Esiopetusta annetaan vuonna 2017 syntyneille esiopetusvelvollisille lukuvuosisuunnitelman mukaisina päivinä neljän tunnin ajan klo 8.30–12.30 päiväkotinä Nallenkolossa. Esikoululaisille järjestetään hakemusten mukaisesti esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. Opetusministeriön toteuttaman kaksivuotisen esiopetuksen verrokkiryhmänä toimii vielä syksyn 2023 nykyiset esioppilaat, jotka testataan syksyllä. Verrokkiryhmien avulla kansallisessa kokeilussa seurataan, onko kaksivuotisella esiopetuksella vaikutusta koeryhmiin. Kokeilukunnat on valittu ositettuna satunnaistamisena ja päätetty valtioneuvoston päätöksellä. Oripäässä toimintakaudella kaikki varhaiskasvatukseen osallistuvat vuonna 2017 syntyneet lapset kuuluvat verrokkiryhmään. Tutkimus perustuu lakiin, jolloin huoltajat eivät erikseen anna suostumustaan tai ilmoita lastaan mukaan, mutta heille toimitetaan arviointeja koskeva tiedote ja tietosuojaseloste.

ARVOT

Oripään varhaiskasvatussuunnitelman arvot pohjautuvat vanhempien, henkilökunnan, paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman sekä sivistystoimen yhteisiin arvoihin. Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa korostamme näkemystä lapsen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta. Lapsi on tärkeä ja jokaisella lapsella on oikeus itsearvoiseen, hyvään lapsuuteen. Aikuisen aito läsnäolo ja lapsen yksilöllinen huomioiminen sekä toisiamme kunnioittava ja luottava ilmapiiri ovat tärkeitä turvallisuuden ja yhteisöllisyyden rakennuspuita.

TOIMINTAKAUDEN 2023–2024 KESKEISET KASVATUKSELLISET TAVOITTEET JA PAINOPISTEALUEET

Varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä oppimisen edellytyksiä. Toiminnassa tunnistetaan ja huomioidaan kunkin lapsen ja lapsiryhmän ikä- ja kehitystason mukaiset sekä yksilölliset tuen tarpeet. Pienryhmissä toimimalla, leikin, liikunnan ja luovuuden keinoin vahvistetaan lasten itsetuntoa ja kasvua, laaja-alaista oppimista sekä emotionaalisia, sosiaalisia, motorisia ja kognitiivisia taitoja.

Osaamisen eri alueita toteutetaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien oppimiskokonaisuuksien mukaisesti: kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan ja liikun ja kehityn. Laaja-alaiseen osaamisen osa-alueet ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen.

Ehetytetty pedagoginen toiminta. Kokopäiväpedagogiikan mukaisesti koko päivä kaikkine toimintoineen on tärkeää ja merkityksellistä aikaa lapsen elämässä. Arkipäivässä aamusta iltaan, päivittäin toistuvissakin tilanteissa ja yhteisessä dialogissa lapselle tarjoutuu erilaisia kasvu- ja oppimiskokemuksia sekä laaja-alaisen osaamisen eri ulottuvuuksia. Toimintaympäristön tulee olla terveellinen ja turvallinen. Toiminta on pedagogisesti suunniteltua ja aikuisjohtoista, silti vahvasti lapsilähtöistä. **Lasten osallisuutta vahvistetaan, heidän kiinnostusten kohteita havainnoidaan ja toimintaa suunnitellaan sekä luodaan yhdessä lasten näkökulmasta käsin.** Selkeä ja suunnitelmallinen, mutta joustava ja kiireetön päivän rakenne edistää hyvinvointia. Leikki, liikunta, luovuus, taiteet, retket ja muu toiminta luovat yhtenäisen ja eheän toimintakulttuurin varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen toteuttamiselle. Monipuolisen, sisällä ja ulkona tapahtuvan toiminnan lisäksi Oripäässä luonto ja muu lähiympäristö ovat kiinteä osa oppimisympäristöä.

Pienryhmätoiminta. Pienryhmät mahdollistavat jokaisen lapsen kuulluksi ja nähdyksi tulemisen päivittäisessä toiminnassa. Pienryhmissä toimiminen vähentää lasten odottamista, edistää ryhmäytymistä, vähentää levottomuutta, tukee päivittäistoimintoja sekä antaa kaikille lapsille mahdollisuuden tulla kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Pienryhmissä toimiminen auttaa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja pedagogista dokumentointia. Pienryhmät ovat pääsääntöisesti tuttuja ja suhteellisen pysyviä, mutta osa päivästä tai viikosta voidaan toteuttaa vaihtelevissa jakoryhmissä toiminnasta riippuen.

Pedagoginen dokumentointi on toiminnan näkyväksi tekemistä, joka samalla työmenetelmänä tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua ja kehittämistä. Sen tavoitteena on oppia tuntemaan lapsia ja ymmärtämään lasten välisiä suhteita, mahdollistaa perheiden osallisuutta sekä tehdä tietoiseksi ja vahvistaa henkilöstön ja lasten välistä vuorovaikutusta. Ryhmien jatkuvana dokumentoinnin välineenä ovat kolmatta kautta ryhmäkohtaiset, vapaaehtoiset ja suljetut viestintäryhmät, joiden kautta pyritään tuomaan päiväkotiryhmien arki sanoin, kuvin tai videoin lähemmäksi perheitä. Pienryhmät dokumentoivat toimintaansa eri tavoin. Projektiseinät tai -ikkunat voivat viestittää konkreettista havaitusta, keksitystä ja eletystä. Lisäksi kotiin lähetettävien viestien, kuvien, kirjeiden ja tiedotteiden avulla kasvattajien on helppo avata perheille toimintaa.

Toiminta vuonna 2023-2024 painoalueemme ovat kielten rikas maailma ja tuettu leikki. Toiminta nivoutuu pedagogisen suunnittelun, lasten mielenkiinnonkohteiden havainnoinnin ja kuulemisen sekä osallisuuden tukemisen myötä teeman ympärille. Henkilöstön ja lasten välisessä vuorovaikutuksessa vahvistetaan myönteistä ja välittävää kohtaamista.

Kielten rikkaus. ”. Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline, joka tukee ajattelun ja kommunikoinnin kehittymistä. Kielen ja vuorovaikutuksen avulla lapsi ottaa haltuun erilaisia tilanteita ja asioita, ilmaisee itseään ja hankkii tietoa. Kielen maailmassa seikkaillaan saduin, loruin, lauluin ja leikein, kirjoin sekä arkisissa juttelutuokioissa. Tavoitteena on tukea kaikkien lasten, erityisesti kaksi- ja monikielisten lasten kielivalmiuksia ja -taitoja. Yhteistyötä ja vuorovaikutusta kieliryhmien kesken tuetaan ja eri kieliä opetellaan kunnioittamaan. Kielen kehityksen tukemisessa ja kommunikoinnin apuna käytämme arjessa sekä kuvia että tukiviittomia, joiden käyttöön henkilökunta saa tarvittaessa lisäkoulutusta.

Tuettu leikki. Tuettu leikki on leikkiä, missä aikuinen on aidosti läsnä, kuuntelee lasta sekä kannattelee ja rikastuttaa leikkiä. Onnistuneessa leikissä täyttyvät lapsen perustarpeet kuten turvallisuuden tunne, ryhmään kuulumisen ja osallisuus, arvostus ja luottamus itsen ja muihin, itsensä toteuttamisen tarve, yhteyden tunne muihin sekä vahva merkityksellisyden kokemus omasta olemassaolosta. Nämä kaikki ovat rakennuspalikoita myönteiseen minäkuvaan sekä taitoon rakentaa omaa ja muiden hyvinvointia. Leikki on tärkeä osa toimintakulttuuriamme ja arkeamme. Leikki itsessään on olennaista. Leikissä lapsen sisäinen ja ulkoinen maailma kohtaavat. Kasvuun ja kehittymiseen tarjoutuu lukemattomia mahdollisuuksia.

Kannustamme sekä lapsia että toisiamme mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun, leikistä nauttimiseen ja luovuuteen. Leikille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa.

YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA JA PERHEIDEN OSALLISUUS

Yhteistyön perustana on vanhempien tai muiden huoltajien ja kasvattajien välinen luottamus, joka syntyy kuulemisesta ja kunnioittamisesta avoimessa, rehellisessä vuorovaikutuksessa. Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa vanhemmille tarjotaan mahdollisuus tutustumiseen yhdessä lapsen kanssa. Yksiköissä järjestetään vanhempainillat tai -iltapäivät syyskaudella. Huoltajien kanssa pidetään säännöllistä yhteyttä arkisin kohtaamalla, keskustelemalla, puhelimitse ja sähköisiä viestintäkanavia hyödyntäen. Esiopetuksessa on käytössä sähköinen Wilma-viestintäjärjestelmä.

Jokaiselle lapselle laaditaan toimintavuoden aikana oma varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa. Lapsen etu ja tarpeet ovat suunnitelmassa keskiössä. Lapsi osallistuu suunnitelman laadintaan ikä huomioiden. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, mahdolliset tuen tarpeet sekä ryhmän pedagogiselle toiminnalle asetetut tavoitteet ja menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelma on ryhmän toimintaa sekä oppimisympäristön muokkaamista ohjaava henkilöstön työmenetelmä. Henkilökunnan tärkeä tehtävä on ottaa lasten varhaiskasvatussuunnitelmat varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja kehittämisen pohjaksi. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa.

Yhteistyö perheiden kanssa huomioidaan päivittäisissä lasten haku- ja tuontitilanteissa, joissa vaihdetaan päivän kuulumiset tilanne huomioiden ja huoltajien toiveista käsin. Huoltajia rohkaistaan keskusteluun lapsen asioista ja heille kerrotaan mahdollisuudesta ottaa yhteyttä rauhallista keskustelua varten mihin aikaan vuodesta tahansa. Yhteistyön tavoitteena on olla luottamuksellista, keskustelevaa ja avointa lapsen kasvun parhaaksi. Huoltajilta pyydetään palautetta eri tavoin, mm. anonyymilla asiakastytyväisyyskyselyllä sekä säännöllisesti informoiden palautteen antamisen eri mahdollisuuksista.

KASVUN JA OPPIMISEN TUESTA

Vuonna 2023 emme yrityksistä huolimatta ole saaneet rekrytoitua pätevää varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, vaan olemme ostaneet erityisopettajapalvelut ulkopuoliselta taholta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan havainnointi, arviointi ja toiminnan sekä tukitoimien suunnittelu on ensiarvoisen tärkeää, jotta lain edellyttämä tuki lapselle toteutuu. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja tukee myös henkilökunnan osaamista ja työssäjaksamista. Kunnassa on yleisen, tehostetun ja erityisen tuen kolmiportainen tuki varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa.

Kolmiportainen tuki

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea siten kuin varhaiskasvatuslaissa on säädetty. Oikea-aikaisella, yksilöllisesti kohdennetulla ja lapsen tarpeiden mukaisella tuella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään lapsen ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista sekä riskiä syrjäytyä. Tuen järjestämisen lähtökohdista ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. Lasta kuullaan lapsen ikä ja kehitys huomioiden. Varhaiskasvatuksessa tuki rakentuu lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisesta sekä yhteisöllisistä ja oppimisympäristöihin liittyvistä ratkaisuista. Varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että jokainen lapsi kokee itsensä hyväksytyksi omana itsenään sekä ryhmän jäsenenä. Kannustamalla lasta ja antamalla hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin tuetaan lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä. Lapsen tarvitsema tuki ja toimenpiteet kirjataan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Yhteistyötä neuvolan, perheiden ja varhaiskasvatuksen välillä toteutetaan mm. ikäkausitarkastusten yhteydessä perheiden neuvolaan toimittamien lasten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien avulla. Yhteistyötä tehdään myös Varhan Soihtutiimin kanssa.

Esiopetukseen osallistuvat lapset kuuluvat perusopetuslain mukaisen kasvun ja oppimisen tuen piiriin. Lain mukaan lapsilla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsen kasvun ja oppimisen tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Tukimuotoja voi käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Varhaisen tunnistamisen sekä kasvun ja oppimisen tuen tehtävänä on ehkäistä oppimisvaikeuksia sekä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä.

Periaatteena on, että tuen tarve arvioidaan, ja sitä koskevat ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian esiopetuksen alettua. Usein lapsen tuen tarve on havaittu jo ennen esiopetuksen alkamista. Esiopetuksen, lapsen aiemman varhaiskasvatuksen, neuvolan ja huoltajien yhteistyöllä turvataan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen jatkumoa. Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista hyödynnetään esiopetuksessa. Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei lapsen etu välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen ryhmään tai yksikköön. Mikäli lapsi käyttää esiopetuksen lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvissä asioissa.

On tärkeää, että tieto lapsen tuen tarpeesta ja esiopetuksen aikana saamasta tuesta siirtyy myös perusopetukseen. Opetuksen järjestäjät vastaavat sujuvista tiedon siirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

MUUT SUUNNITELMAT JA YHTEISTYÖ TOIMINTAKAUDELLA 2023–2024

Erilaisia toiminnallisia tapahtumia, teemapäiviä tai -viikkoja järjestetään varhaiskasvatuksessa.

Yhteistyökumppanien kanssa pyritään löytämään aiempien rinnalle uusia ja luovia mahdollisuuksia. Varhaiskasvatuksen vanhempainyhdistys on monin tavoin tärkeä yhteistyökumppani. Kirjasto järjestää satutunteja yksiköissä kerran kuukaudessa. Yhteistyön muodot lisäksi mm. koulun, vapaa-aikatoimen, palvelutalon, seurakunnan sekä kunnan ja alueen muiden eri toimijoiden kanssa jatkuvat.

KESKEISET TYÖHYVINVOINNIN TAVOITTEET

Toimivan työyhteisön kehittäminen on jatkuva prosessi. Myönteinen vuorovaikutus, keskusteleva ja avoin asenne, ammatillisuuden tukeminen ja varhaiskasvatussuunnitelmaosaamisen vahvistaminen ovat keskiössä. Tavoitteenamme on osaava, ammatillinen ja työhönsä motivoitunut henkilöstö. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan yhteisessä viikkotiimeissä (1/ryhmä) sekä ryhmien omissa viikoittaisissa palaverissa sovimme yhteisistä käytännöistä, vastuualueista ja toimintasuunnitelman käytännön toteuttamisesta sekä reflektioimme toimintaamme. Annamme arjessa tilaa ilolle ja leikkimielisyydelle työn mielekkyyttä tukien.

Työhyvinvoinnin ja työn ilon vahvistamiseksi sitoudumme kehittämään ammattitaitoamme, otamme vastuuta työtoverina ja kasvattajana, kehitämme rakentavaa palautteenantoa, käsittelemme tiedonkulkuun ja vuorovaikutukseen liittyviä teemoja ja kannustamme toisiamme. Pyrimme keskustelulla, hyvällä suunnittelulla ja yhteistyöllä ennakoimaan työn riskejä ja haasteita, muun muassa henkilöstövajetilanteita niiden tuoman kuormituksen vähentämiseksi. Huolehdimme tiloistamme ja välineistämme toimien

ekologisesti ja taloudelliset resurssit tiedostaen, laatutavoitteet silti selkeinä. Työajan ulkopuolella henkilökunnalla on mahdollisuus kunnan sekä varhaiskasvatuksen vapaaehtoiseen tyhy-toimintaan.

Koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen kehittämisspäivä on 20.9.2023, kevään 2024 arviointipäivän ajankohta tarkentuu myöhemmin. Henkilökunnan kehityskeskustelut käydään kerran vuodessa keväisin. Osaamista vahvistavat työyhteisön palaveri, viikoittaiset tiimipalaverit sekä mahdollisuus osallistua koulutuksiin etänä verkossa. Myös kehittämis- ja arviointipäivät sisältävät koulutusosion. Rakenteita ammatilliseen keskusteluun ja osallistavaan toimintakulttuuriin ja kohti oppivaa yhteisöä kehitämme edelleen.